

**VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA
YHTEENVETO 2022**

Varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, varhaiskasvatuslakiin ja varhaiskasvatuksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen sekä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Varhaiskasvatussuunnitelma on sitova asiakirja (”opetussuunnitelma”) joka toimii kaikkien pedagogien lähtökohtana ja toiminnan perustana kaikissa yksiköissä. Pietarsaaren seudun kunnat – Pietarsaari, Kruunupyö, Luoto, Uusikaarlepyy ja Pedersöre – ovat valinneet yhteistyön tekemisen laatimalla **yhteisen, seudullisen varhaiskasvatussuunnitelman**. Yhteistyön tavoitteena on ollut edistää yhdenvertaista ja laadukasta varhaiskasvatusta koko seudulla.

Lasten, huoltajien ja henkilöstön osallistuminen kulkee punaisena lankana varhaiskasvatuksen kansallisissa perusteissa ja seudullisessa suunnitelmassa. Rakentavaa yhteistyötä painotetaan työyhteisössä lasten ja huoltajien kanssa mm. arvopohjassa, toimintakulttuurissa, pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa ja laadittaessa lapsen kehittymisen ja oppimisen tukea.

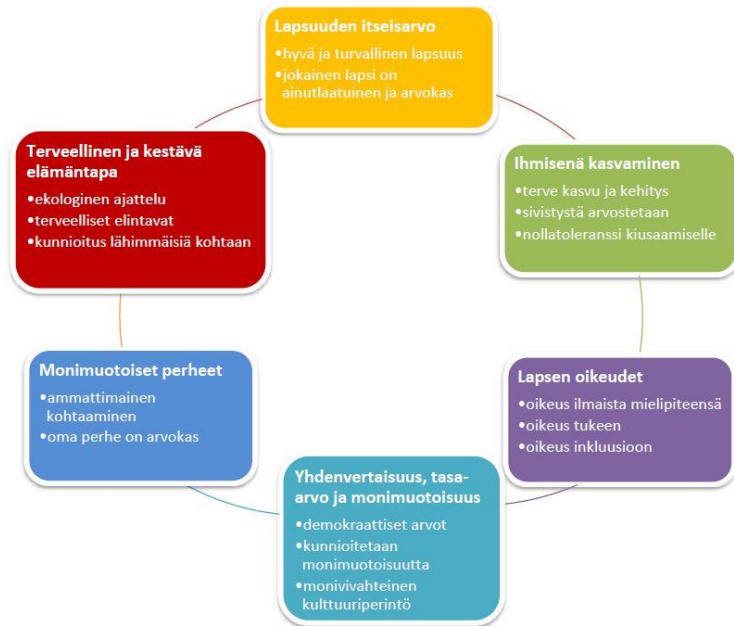

Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on

- 1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, terveyttä ja hyvinvointia;
- 2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti;
- 3) toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;
- 4) varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;
- 5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;
- 6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;
- 7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;
- 8) kehittää lapsen yhteistoiminta- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;
- 9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;
- 10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Kaikkien varhaiskasvatuksessa työskentelevien tulee huomioida arvoperusta arkipäivässään. **Arvoperustaan kuuluvat tärkeimmät avainsanat, joiden tulee leimata toimintaa ja muistuttaa meitä siitä, että lapset ovat keskipisteessä ja työskentelemme heitä varten.** Arvoperustan yksinkertaistamiseksi ja muistamiseksi olemme valinneet sen esittämisen kuvamuodossa. Seuraavaan kuvaan on koottu seudun varhaiskasvatuksen periaatteet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoperustan yleisperiaatteina ovat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun, lapsen mielipiteen huomioon ottaminen sekä yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtelun vaatimus, inkluusiiviset periaatteet ja lapsen syrjäntäkielto YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen, varhaiskasvatuslain ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaisesti.

Lapsuuden itseisarvo

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on suojella ja edistää **lasten oikeutta hyvään ja turvalliseen lapsuuteen.**

Varhaiskasvatus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvosta. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdä, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi omana itsenään sekä yhteisönsä jäsenenä.

Ihmisenä kasvaminen

Varhaiskasvatus perustuu **elämän, kestävän elämäntavan ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen** sekä **ihmisen arvon loukkaamattomuuteen.** Henkilöstö tukee lasten kasvua ihmisyyteen. Varhaiskasvatuksessa kiusaamista, rasismia tai väkivaltaa ei hyväksytä missään muodossa eikä keneltäkään.

Lapsen oikeudet

Lapsella on oikeus ilmaista itseään, mielipiteitään ja ajatuksiaan sekä tulla ymmärretyksi niillä ilmaisun keinoilla, joita hänellä on. Jokaisella lapsella on **oikeus hyvään opetukseen, huolenpitoon ja kannustavaan palautteeseen.** Lapsella on oikeus leikkiä, oppia leikkien. Lapsella on oikeus yhteisöllisyyteen ja ryhmään kuulumiseen. Lapsella on oikeus saada riittävä ja oikea-aikaista tukea varhaiskasvatuksessa.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus

Varhaiskasvatus edistää suomalaisen yhteiskunnan **demokraattisia arvoja**, kuten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja moninaisuutta. Henkilöstön tulee luoda moninaisuutta kunnioittava ilmapiiri.

Perheiden monimuotoisuus

Ammatillinen, avoin ja kunnioittava suhtautuminen monimuotoisiin perheisiin ja perheiden erilaisiin kieliin, kulttuureihin, katsomuksiin ja uskontoihin, perinteisiin sekä kasvatusnäkömyksiin luo edellytyksiä hyvälle kasvatusyhteistyölle.

Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on ohjata **lapsia terveyttä ja hyvinvointia** edistäviin elämäntapoihin. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia kehittää **tunnetaitojaan** ja esteettistä ajatteluaan. Varhaiskasvatuksessa tunnistetaan ja noudatetaan kestävä elämäntavan periaatteita niin, että sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen ulottuvuus huomioidaan.

Leikki

Varhaiskasvatuksen tehtävä on tarjota kaikille lapsille mahdollisuuksia erilaisiin leikkeihin. **Leikki edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia.** Leikissä lapsi oppii, mutta lapselle itselleen leikki ei ole tietoisesti oppimisen väline vaan tapa olla ja elää sekä hahmottaa maailmaa. Kokemukset, jotka herättävät lapsissa tunteita, uteliaisuutta ja kiinnostusta, virittävät leikkiin. Leikki on keskeinen toimintatapa varhaiskasvatuksessa. **Leikki on erityisen merkittävää lasten kehittymiselle ja oppimiselle ja siitä syystä sitä tulee pitää ensisijaisena.** Varhaiskasvatuksen yksiköissä tulee luoda leikkimiseen houkuttelevia ympäristöjä; tähän liittyen on huolehdittava käytettävissä olevista leluista ja siitä, että leikille löytyy tilaa (esim. jakamalla lapset pienempiin ryhmiin sisällä ja ulkona). Henkilöstön tulee huolehtia siitä, että kaikille lapsille annetaan edellytykset osallistua yhteiseen leikkiin.

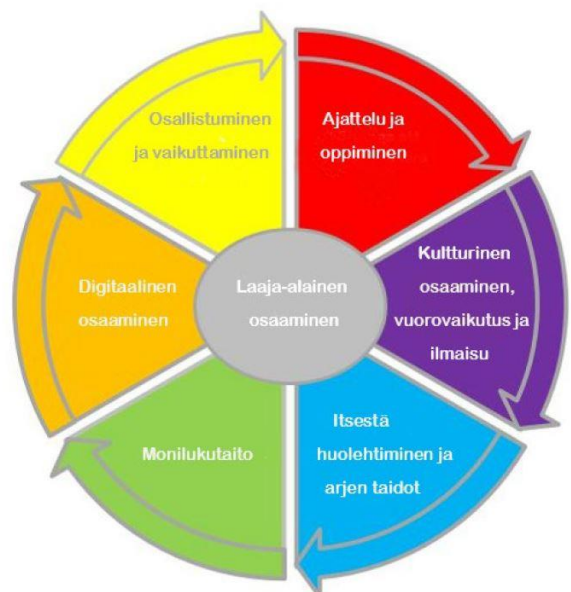

Pedagoginen toiminta ja laaja-alainen osaaminen

Lapsiryhmän pedagogisen toiminnan suunnittelussa lähtökohtana ovat **lasten mielenkiinnon kohteet ja tarpeet, laaja-alaisen osaamisen kuuden kohdan** tavoitteet sekä **oppimisen viiden alueen** tavoitteet. Henkilöstö kartoittaa yhteistyössä huoltajien kanssa lasten mielenkiinnon kohteet ja tarpeet **lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa.** Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma muodostaa näin ollen **käytännön työvälineen** henkilöstölle. Suunnittelun pääasiallinen työmenetelmä on **pohdinta.** Pohtimalla lapsen mielenkiinnon kohteita ja tarpeita muodostetaan pedagogiikan yksilölliset **tavoitteet.** Tavoitteet lähtökohtana toimintaan suunnitellaan tarkoituksenmukaisia aktiviteetteja. Myös lapsi osallistetaan aktiviteettien valinnassa.

Varhaiskasvatuksessa luodaan pohjaa lasten **laaja-alaiselle osaamiselle.** Laaja-alainen osaaminen muodostuu **tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta.** Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja sekä toimia tilanteen edellyttämällä tavalla. Henkilöstön tehtävänä on ensisijaisesti suunnitella toimintaa lasten mielenkiinnon kohteet ja tarpeet lähtökohtana. Monialaisen osaamisen eri osa-alueet nivotaan toimintaan lapsen

kokemusmaailman, edellytysten ja tarpeiden toimiessa lähtökohtana. Henkilöstön tulee työskennellä monialaisen osaamisen parissa, yksittäisen lapsen kehityksen ja oppimisen loogisuuden ja merkityksellisyyden kannalta. Tavoitteena on lapsen monialaisen osaamisen asteittainen vahvistaminen varhaiskasvatusaikana.

Lapsen yksilöllinen suunnitelma

Varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on varhaiskasvatuslain turvaama oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Näiden toteuttamiseksi laaditaan **jokaiselle päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle varhaiskasvatussuunnitelma**. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohtana tulee olla **lapsen etu ja tarpeet**. Myös lapsen mielipide ja toiveet tulee selvittää ja huomioida lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessissa. Henkilöstön vastuulla on etsiä sopivat keinot lapsen näkökulmien selvittämiseksi. On tärkeää, että sekä huoltajan että henkilöstön havainnot ja näkemykset lapsen kehityksen ja oppimisen vaiheista sekä ryhmässä toimimisesta otetaan huomioon. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeä tuntee lapsen osaaminen, vahvuudet, kiinnostuksen kohteet sekä yksilölliset tarpeet. Lisäksi laatimisessa otetaan huomioon lapsen kielellinen, kulttuurinen ja katsomuksellinen tausta. Suunnitelmaa laadittaessa tai päivitettäessä hyödynnetään lapsen mahdollista aiempaa varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä pedagogista dokumentointia. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattavat tavoitteet asetetaan henkilöstön pedagogiselle toiminnalle.

Oppimisen alueet

Oppimisen alueet kuvaavat **varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä**. Ne ohjaavat henkilöstöä monipuolisen ja eheytyneen pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa yhdessä lasten kanssa. Lapsilla on oikeus saada monipuolisia kokemuksia oppimisen eri alueista. Oppimisen alueet eivät ole erikseen toteutettavia, toisistaan irrallisia kokonaisuuksia, vaan niiden aihepiirejä yhdistetään ja sovelletaan lasten mielenkiinnon kohteiden ja osaamisen mukaisesti. Oppimisen alueet on jaettu viiteen kokonaisuuteen. Oppimisen alueet voidaan yhdistää eri tavoin laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin. Oppimisen alueita yhdistelevä ja soveltava pedagoginen toiminta mahdollistaa asioiden ja ilmiöiden laaja-alaisen tarkastelun ja tutkimisen. Lasten mielenkiinnon kohteet ja kysymykset ovat toiminnan keskeinen lähtökohta. Aihepiirit voivat nousta esimerkiksi leikeistä, saduista, retkistä tai spontaaneista vuorovaikutustilanteista lasten ja henkilöstön kesken tai lasten keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Tapa, jolla oppimisen alueiden tavoitteita käsitellään, vaihtelee valittujen aihepiirien, tilanteiden ja lasten oppimisen mukaan. Henkilöstön tehtävänä on varmistaa, että pedagoginen toiminta edistää eri-ikäisten lasten kehitystä ja oppimista.

Varhaiskasvatuksen opettajalla on kokonaisvaltainen pedagoginen vastuu johtamansa osaston toiminnan suunnittelusta, arvioinnista ja kehittämisestä.

Varhaiskasvatuksen opettajan toimii tukea tarvitsevan lapsen kanssa ja tuo vuorovaikutustilanteeseen lapsen yksilöllisiin tavoitteisiin liittyviä **pedagogisia sisältöjä**. Varhaiskasvatusopettajalla on vastuu **lapsen tuen tarpeen arvioinnista** ja sen **kirjaamisesta lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan**. Opettaja vastaa yhdessä erityisopettajan ja muiden asiantuntijoiden kanssa suunnitellun **tuen muotojen** (pedagoginen, rakenteellinen ja hoidollinen tuki) **kirjaamisesta lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan**. Toimintayksikön johtajalla on myös aktiivinen rooli prosessissa yksikössä annettavan tuen kokonaisvastuussa. **Varhaiskasvatusopettajalla on aina pedagoginen vastuu lapsesta, jolla on avustaja**. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu tarvittaessa tuen tarpeen arvioimiseen. Erityisopettaja voi lisäksi kutsua asiantuntijoita tuen tarpeen arviointiin.

Lapsen tuki arvioidaan ja suunnitellaan aina yksilöllisesti ja lapselle sopivin tuen taso määritetään tarvittavien tuen muotojen määrän ja jatkuvuuden perusteella (säännöllinen, osa-aikainen tai kokoaikainen). Jos suunnitellut tuen muodot muodostavat laajuudeltaan tehostetun tai erityisen tuen, on asiasta tehtävä hallintopäätös. Hallintopäätös tehdään myös siinä tapauksessa, että todetaan lapsen tarvitsevan tukipalveluja (osa- tai kokoaikaista erityisopetusta, tulkitsemis- ja avustajanpalveluita sekä apuvälineitä). **Opettaja kirjaa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan päivämäärän, jolloin lasta ja huoltajaa on kuultu**. Kuulemisen yhteydessä huoltajalle on tiedotettava asian sisällöstä ja hänelle annetaan mahdollisuus esittää oma mielipiteensä asiasta. Jos lapsella on kaksi huoltajaa, on molempia kuultava.

Yhteistyö

Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on tärkeä merkitys varhaiskasvatuksessa. **Yhteistyön tavoitteena on huoltajien ja henkilöstön yhteinen sitoutuminen lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen**. Luottamuksen rakentaminen sekä tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus tukevat kasvatusyhteistyötä. Yhteistyö on vuorovaikutteista ja edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aloitteellisuutta ja aktiivisuutta luottamuksellisen suhteen rakentamiseksi jokaisen huoltajan kanssa. Yhteinen keskustelu huoltajien kanssa on erityisen tärkeää laadittaessa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa ja arvioitaessa sitä myöhemmin.